

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET

Stockholm, Iduns Tryckeri Aktiebolag.

N:r 19 (386)

Fredagen den 10 maj 1895.

8:de årg.

<p>Prenumerationspris pr år: Idun ensam kr. 5:— Iduns Modet., fjortondagsuppl. » 5:— Iduns Modetidn., månadsuppl. » 3:— Barngarderoben » 3:—</p>	<p>Byrå: Klara Södra Kyrkog. 16, 1 tr. Allm. telef. 6147. Prenumeration sker å alla post- anstalter i riket.</p>	<p>Redaktör och utgivare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas säkrast kl. 2—3. Redaktionssekr.: J. Norålling.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris 15 öre (lösn:r endast för kompletteringar.)</p>	<p>Annonspris: 35 öre pr nonpareillerad. För »Platssökande» o. »Lediga platser» 25 öre för hvarje påbörjad tiotal stafv. Utländska annons. 70 öre pr nonp.-rad.</p>
---	---	---	---	--

Emelie Nyberg.

Den kvinna, hvars bild i dag pryder Iduns första sida, har inom landsbygdens lärarkår under de sista åren intagit en så bemärkt plats, att vi redan tidigare ämnat intaga hennes porträtt. Då nu emellertid till sist detta tillfälle beredes oss, ha vi samtidigt den sorgliga plikten att öfverdetsamma rista det betydelsefulla korsets tecken.

Dotter till sergeanten P. A. M. Nyberg och hans hustru Ingeborg Charlotta Persson, föddes *Emelie Nyberg* i Motala 15 juni 1843. Redan helt liten förlorade hon sin far, och modren måste i kampen för det dagliga brödet lämna dottern att sköta sig själf. »Själ» säges vara en god tjänare, men såsom lärare och uppfostrare har han ej lyckats förvärfva sig något förtroende. Här hade man dock tillfälle att se, huru denne »Själ» äfven kan vara en god lärare, ty lilla Emelie öfverraskade vid fem års ålder sin mor och andra med att kunna läsa rent, oaktadt ingen ens en timme sysselsatt sig med hennes undervisning.

Genom frågor till hvem hon råkat på hade hon letat sig till bokstäfvernas namn och mysteriet med deras sammanfogande till ord, hvarvid tidningar och annat omslagspapper ofta utgjorde den åker, från hvilken hon plockade de vetandets ax, som sedan skulle bära så rik frukt.

När den för andra så svåra läsfärdigheten väl var inhämtad, växte läslusten och kunskapsbegäret, så att modren fruktade, att dessa skulle förtaga all håg för nyttigt kroppsarbete. Dessa farhågor besannade sig dock icke. Emelie fick redan från tidiga år efter måttet af sina krafter deltaga i kampen för tillvaron.

De närmaste åren efter förlusten af fadren voro för Emelie de lyckligaste. Hennes mor hade nämligen under dessa plats såsom hushållerska hos en i Sverige bosatt engelsman, och Emelie blef husbondens förklarade gunstling samt en stor favorit hos hans minderåriga släktingar, som hälsade på och ofta om somrarna stannade en längre tid i huset.

Till följd af ekonomiska svårigheter måste

Om allt i lifvet ock må svika,
Glans, lycka, makt förinta sig,

Dock lefver kärleken, den rika,
Dess trolska lösenord: »För dig!»

Lina Erhard.

husbonden emellertid efter några år lämna sin egendom, fru Nyberg blef af med sin plats och försökte nu att med synålen skaffa sig och sin dotter det dagliga brödet.

Snart måste dock fru Nyberg se sig om efter något annat förvärf och öfvertog en större ladugård på arrende. Det blef ett hårdt arbete, men under detta arbete utvecklades den unga dotterns krafter till hälsa och styrka. Tiden för läsning var mången gång knapp, men tillvaratogs med desto större omsorg, och för hvarje dag kunde hon draga något litet strå till den stack, hon föresatt sig att bygga. Hon hade såsom sitt mål bestämt lärarinnekallet — en i modrens ögon oupphinnelig dröm.

Med förenade krafter hade dock slutligen mor och dotter genom arbete och försaker lyckats hopbringa ett så pass stort kapital, att den senare ett läsår kunde uppehålla sig i Norrköping. Hon sökte nu inträde på ett enskildt seminarium därstädes och vann detta utan svårighet, ehuru hon ej en enda dag åtnjutit någon skolundervisning. Efter åtta månaders kurs erhöll hon examen och fick anställning som lärarinna vid flickskolan i Gamleby. Modren lämnade nu den tungskötta ladugården för att öfvertaga de husmoderliga bestyren för sin dotter.

De flesta människor skulle nu ha känt sig tillfreds med att hafva nått sina sträfvanens syfte och unnat sig ro efter all kamp och möda. Men allt stillastående är död, och Emelie Nybergs lösen var »framåt». Alltså blef ett nytt mål uppställt, och vid sidan af arbetet i sitt kall fortsatte hon oförtrutet sin egen utbildning. Hennes kunskaper och lärareskicklighet vunno rättvist erkännande, och då hon på sina förmäns inrådan och med deras förord sökte rättighet att vid statens lärarinneseminarium i Stockholm aflägga praktisk folkskololärarinneexamen utan hinder däraf, att hon ej åtnjutit undervisning vid dylik läroanstalt, erhöll hon k. mt:s bifall till denna ansökan och aflade 1876 nämnda examen, hvarefter hon fick anställning vid Östermalms folkskola i Stockholm. Hon erhöll snart därefter plats såsom första lärarinna vid Idiothemmet i samma stad, men stannade ej heller här länge.

Hufvudstaden med dess rika tillfällen till inhämtande af vetande hade länge utgjort en lockelse för henne, men de förändringar i lefnadssätt, som blefvo en oundviklig följd af flyttningen till Stockholm, invercade menligt på såväl hennes som på modrens hälsotillstånd, och den senare dukade snart under.

Fröken Nyberg stod nu ensam i världen utan någon anhörig. Sorgen öfver modrens död påskyndade utvecklingen af hennes onda, och snart såg hon sig tvungen att af hälsoskäl återvända till landet. Hon sökte och erhöll då 1879 den plats vid Stjärnholms folkskola i Södermanland, hvilken hon innehade till sin den 22 sisl. mars timade död.

Med en städse öppen blick för naturens skönhet trufdes hon väl på denna plats, och skriftstället, handarbete, målning och dylikt fingo nu på den tid, skolarbetet lämnade henre öfrig, tjäna såsom fyllnadsarbete

för hennes efter ständig verksamhet trängande ande. Härvid kom hon snart under fund med, huru bedröfligt det vore ställt bland allmogen med afseende på kvinnans duglighet för husliga värf, och hon lät sig angeläget vara att så vidt i hennes förmåga stod afhjälpa det onda. Ett godt medel härför bjöds henne i slöjden.

Borde ej kvinnoslöjden kunna göras till ett uppfostringsämne lika väl som goss-slöjden, frågade hon sig. Jo, visserligen. Och så började hon att med den för henne utmärkande ifvern och uthålligheten studera detta ämne. Fröken Hulda Lundin i Stockholm blef henne härvid till god hjälp, och hon insåg snart förtjänsterna i dennas för Stockholms skolor utarbetade system, hvilket hon med få, af lokala förhållanden betingade förändringar, införde i sin egen skola.

Södermanlandsslöjdnämnd uppskattade snart den metodiska slöjdens företräden och antog fröken Nyberg till instruktis och inspektris för länets alla flickslöjdskolor. För att snarast möjligt komma till något resultat, anordnade fröken Nyberg på slöjdnämndens bekostnad undervisningskurser för lärarinnor, hvarigenom den af henne utarbetade metoden snart blef känd och tillämpad i en stor mängd skolor. Till ledning för lärarinnorna i slöjd utgaf hon 1892 »Metodisk hjälpreda vid undervisningen i handarbete för hem och skola»*, hvilken bok med ett stort antal teckningar och 3 större planscher utgör en god ledning vid denna undervisning för såväl hem som skola.

Den metodiska flickslöjden har som så mycket annat fått såväl anhängare som vedersakare. För att för alla klargöra såväl den ståndpunkt skolslöjden för närvarande intar inom länet som ock dess stora betydelse, hade slöjdnämnden vid landtbruksmötet i Nyköping sommaren 1894 anordnat en utställning af elevarbeten från både goss- och flickslöjdskolorna. Ordlandet af de senare var anfördt åt fröken Nyberg och fröken Amanda Skog i Nyköping, hvilka båda skördade välförtjänt bifall för det sätt, hvarpå de fullgjort sitt uppdrag. Många slöjdens motståndare blefvo efter beskådandet af dessa i allmänhet välgjorda arbeten från de djupa leden öfvertygade om slöjdundervisningens stora betydelse. Hvad särskildt flickslöjden beträffar, är det visserligen hvarje enskild lärarinns förtjänst, att arbetena voro väl och omsorgsfullt gjorda, men hedern af att hafva åstadkommit metod och enhet i det hela tillkommer utan gensägelse fröken Nyberg.

* * *

När gråhårs mannen eller den till ålder hunna kvinnan efter en lång och verksam lefnad ställer vandringsstafven från sig och lutar sitt hufvud till hvila, kan man väl känna saknad, men man unnar dem dock så gärna ro och lugn såsom en välförtjänt lön för väl utförd lifsgärning. Men då en

* Boken distribueras af Aug. Nielséns Bokhandel i Nyköping och kostar 50 öre.

människa med goda gåfvor midt i sin krafts dagar plötsligt kallas hädan, kan man icke underlåta att fråga sig: »Hvarför skulle hon ryckas bort just nu, då hennes lifsgärning syntes vara endast påbörjad och långt ifrån fullbordad; då hon efter mycket förarbete äntligen började se fältet hvitna till skörd — en skörd, som det ej blef henne förundadt att se mognad?»

Den kvinna, dessa rader gälla, var visserligen till åren ej ung längre, men i besittning af stora gåfvor och en energi som få andra, utvecklade hon en förundransvärd verksamhet. Sedan omkring tre år tillbaka led hon af en obotlig sjukdom. Men detta syntes endast sporra henne till ökad arbete. Var det kanske öfvertygelsen att hon ej finge fortsätta sitt arbete till aftonen, utan måste afbryta det vid lifvets middagstid, som gjorde att hon så forcerade det? Viss om att ej länge kunna fortsätta med slitet i den henne så kära skolan, önskade hon lifligt att kunna hålla ut ännu en termin för att i sommar flytta in i den villa vid Oxelösund, som där höll på att uppföras för hennes räkning, och sedan om möjligt få ägna sig odeladt åt flickslöjden inom länet. Nu kom döden och tillintetgjorde dessa hennes förhoppningar.

Det fanns knappast något område för kvinnlig verksamhet, där Emelie Nyberg ej var hemmastadd. Detta jämte hennes stora beläsenhet gjorde att hon med intresse och sakkunskap kunde deltaga i samtal med hvar och en, och genom sitt alltid gladlynta väsen intog hon alla, som hon trädde i beröring med. Såsom författarinna har hon utvecklats en icke obetydlig verksamhet, men alstren af hennes penna ha utgjorts af smärre berättelser, bref och uppsatser i Idun, Verdandi, Folkskolans Barntidning samt åtskilliga landsortstidningar. Den lilla broschyren »En kurs vid Nääs» torde bäst kunna gifva ett begrepp om hennes stil. I dylika skildringar, bref och kåserier var hon synnerligen lyckad, ty hon förstod alltid att på ett liffullt sätt framhålla det för hvarje person eller sak mest karaktäristiska. Samma lätta, af frisk humor — stundom också af bitande satir — flödande ton igenkände man också i hennes föredrag, då de ej behandlade ämnen af allvarligare natur.

Hon var äfven i besittning af en högst ovanlig viljestyrka, som i synnerhet under hennes sista sjukdom skarpt trädde i dagen. Hennes sjukdom förorsakade henne mot slutet svåra plågor, men hon kunde det oakadt så fullständigt behärska sig, att personer utom hennes förtroligare umgängeskrets ännu dagarne förr än hon nedlades på dödsbädd ej hade någon aning om, att hon redan bokstafvigen bar döden i hjärtat.

K. M. B.

Det finns ett slags tjufvar, som icke straffas af lagen, och hvilka dock bestjåla sina medmänniskor på det dyrbaraste af allt: tiden.

Napoleon I.

I skymningen.

Efter Swinburne.

Om lifvets glans ej släcktes
Och tidens verkan stäcktes,
Två ting så fort ej bräcktes,
Två ting af ljufst behag.
Men rotlös blomma bleknar,
Och blomlös praktstam veknar:
En timme glädjen räknar
Och kärleken en dag.

Från aftonsång till dager,
Från vår till sommar fager,
Sin lektid glad han tager
Och bränner slut sin glöd.
Ty kyssar gamla växa
Och skönhet blir en häxa,
Så mörk som sorgens läxa,
Som lifvets dröm om död.

Om jorden detta närde:
Ljuf synd, som kval ej tärde,
Fröjd, som ej saknad lärde —
Hur skönt att lefva då!
Att brinna liksom flamman
Och tvinna under gamman
Af vind och ord tillsamman
De minneskransar blå...

Att kärlek yster jaga,
I mjuka armar taga,
Från knopp till blomma draga,
Att säga oförskräckt
Om sorg: Hvem är som löd den?
Om dygd: Hvem är som bjöd den?
Om skam: Jag kysser död den
Med kärleks varma fläkt...

Men glädjen måste vika,
Och känslor kyligt svika,
Och alla drömmar rika
Med sommarns blomdoft fly.
Ej någon skall dig fråga,
Hur slocknade din låga,
Ty kärlek svek kan våga,
Han bärs af vind och sky.

Så var det och så är det.
Den, som vill lefva, lär det,
Den, som vill fröjdas, när det,
Då lifvets växt står grön.
Men hvem än kärlek funnit,
För hvem han än har svunnit,
Långt se'n hans glöd förbrunnit,
Dock funnit honom skön.

Sigrid Elmblad.

Kvinnan och likbränningen.

Spörssmål af en oinvigd.

Undertecknad bevistade i måndags afton Svenska Likbränningsföreningens årsmöte å Hötél Continental i Stockholm. Att döma af det ringa antal kvinnor, som besökte mötet — jag räknade endast tre utom mig själf — ha föreningens idéer vunnit föga anklång hos vårt kön. Den frågan trängde sig på mig: Beror detta bristande intresse på blott en obestämd liknöjdhet eller på en afgjord motvilja för saken? Af mötets förhandlingar fattade jag det kanske förhastade omdömet, att föreningen arbetar allt för litet på att göra sina behjärtansvärda syften kända bland den stora allmänheten. Alla de talare, som uppträdde, voro varmt besjälade af sin sak; men slutklämmen af deras yttranden var: vår sak är stor, men vi vinna ingenting genom att bråka. Låtom oss taga i med lena händer.

Hvarför det? Hur kunna jämförelsevis nya idéer bana sig väg, om ej deras anhängare »bråka»? Jag anser, att kvinnan lika väl som mannen bör vinnas för denna viktiga sak. Som en talare anmärkte, händer ofta, att en person, som varit medlem af föreningen och som skriftligen samt vid upprepade tillfällen muntligen uttryckt den önskan, att hans lik skall brännas, ändå begravdes obränd, emedan hans familj hyser motvilja för kremationen. Jag vill icke vidare yttra mig om det hjärtlösa, som ligger i ringaktning för en afidens i lifstiden uttalade önskan. Mig förefaller denna önskan, skrifven eller oskrifven, som ett testamente, som bör verkställas lika obrottsligt som hvilket annat rörande kvarläten-skapen och i trots af de efterlevandens motvilja. Men efter som det sällan eller aldrig faller någon in att processa angående denna ömtåliga fråga, är den hemfallen åt godtycklig lösning. Önskligt vore därför, att den familjeförsörjare, som ingår som ledamot af likbränningsförening, uppmanar sin hustru, dotter, syster eller annan kvinnlig familjemedlem att göra detsamma och att de helst skriftligen å båda sidor gjorde bestämmelser i den riktning, som här afses.

Men äro måhända kvinnor i allmänhet fiendtligt stämda gent emot likbränningen? Ehuru jag egentligen icke förstår hvarför de äro det, måste jag besvara denna fråga med ja. Hos kvinnan ljuder hjärtats röst oftast högre än förståndets, och hennes känsla, påstår hon, säras af tanken att låta bränna en kär persons döda kropp och att uppmana sina närmaste att låta bränna hennes egen. Jag tror, att nio kvinnor af tio skulle förklara denna åsikt som sin.

Jag för min del skulle dock med mycket varmare känsla och heligare minne tänka på en kär afiden, om hans kropp liksom försvunne för min blick och för densamma icke framstode som maskföda, hvaremot mitt hjärta upprepar sig. Jag skulle känna mig tryggare, om det vore hans själ, som spelade den förnämsta rollen i detta kära minne och jag alls ej behöfde fylla det med hans kropp. Jag vore lyckligare i detta lifvet, om jag ägde vissheten, att de kära jag lämnar efter mig bevarade minnet af min själ och det min ande möjligen verkat, än om min kropp, sedan den icke längre vandrar ibland dem, vore deras min-

nes midtpunkt. En nypa aska är ju knappt värd en vallfärd, och jag bekänner öppet, att denna graffkult, som dagligen, i synnerhet vid större högtider, gifver sig uttryck på kyrkogårdarne, är mig motbjudande.

Det vore mig kärt, om jag med dessa korta anmärkningar kunde väcka mina med-systrar till eftertanke och föranleda dem till att uttala sig i denna viktiga fråga. Det vore särdeles önskvärdt, om någon eller några af Iduns läsarinna, som hafva mer insikt däri än jag, ville yttra sig, ty här vid lag gäller som så ofta satsen: »Hvad kvinnan vill, det vill Gud».

Ilse Franke.

Fru Elise.

Skiss för Idun af
Reinhold Winter.

Bröllopsmåltiden hade slutat mycket sent och klockan var därför öfver tolf, då de båda unga makarne, med armen om hvarandras lif och med hufvudena sammanlutade, inträdde i matsalen, där breda solvägor flödade in och där allt var nytt, blankt och skinande.

Deras första frukost på tu man hand var förtjusande. Kokerskan, Malin, som unga fru Elise »fått i bröllopsgåfva» af sin mor, hade öfverträffat sig själf, och maten smakade dem nästan lika godt som kyssarne, hvilka de växlade i hvarannan minut.

Då måltiden var slut och de med otrolig ömhet tackat hvarandra för mat, lade de åter armarne om hvarandras lif och öfver-skredo tröskeln till salongen.

»Åh, så vackert här är!» utropade Elise hänförd och betraktade med tindrande blickar den blommiga brysselmattan i dämpade färger samt den himmelsblå möbelen. Hon satte sig försiktigt i en stor fåtölj, höll sitt gullockiga hufvud graciöst lutadt mot den svällande karmen och frågade: »Nå, hvad tycker du?»

Han knäföll framför henne, lade ena armen om hennes lif och den andra om hennes hals samt drog henne lidelsefullt intill sig. Det var svar nog. Men Elise afvärdade med ett slags ångest hans passionerade utbrott, sköt honom ifrån sig och sade med bestämd ton:

»Icke så häftigt, Albert. Du kan skada... stolen.»

Han kände det, som om han fått en skål kallt vatten öfver sig, reste sig därpå något tafatt och kastade sig handlost i soffhörnet.

»O, Albert,» utropade hon och sprang förfärad upp, »icke får du göra så. Tyget är så ömtåligt och resårerna kunna gå af.»

»Åh, de hålla nog,» utbrast han. »Jag har köpt de här möblerna åt oss att sitta på.»

»Ja, men det bör ske med förstånd,» genmålde Elise. »Betänk, Albert, att de skola hålla så länge vi lefva... många, många år. Därför måste vi vara rädda om dem, mycket rädda. Det går rakt icke an att de stå så här i hvardagslag. Då skulle de snart bli fördärfvade af nötning och dam. Vi måste skaffa öfverdrag till sofforna och stolarne.»

»Hvad skulle det tjäna till,» invände han. »Det blir ju bara till besvär.»

»Så du pratar, Albert. I alla ordentliga hus har man öfverdrag på möblerna.»

Så har mamma, så har mormor, så har syster Emma, så ha de hos bror Nils. Och på många andra ställen . . . »

»Men jag har valt detta blåa tyg för att genom detsamma höja din blonda skönhet. Jag tycker om klara färger och skarpa konturer.»

»Men i hvardagslag,» vädjade Elise. »Vi kunna ju sätta på ett vackert öfverdrag, så blir det trefligt ändå.»

Och åtta dagar senare satt redan öfverdraget på salongsmöblerna. Det var af storblommig creton och så väl afpassadt, att ingen skulle kunnat inbilla sig, att under detsamma satt ett annat tyg — det definitiva, som Albert sade.

Men också öfverdraget betraktades af fru Elise med hänsynsfull vördnad. Själff satt hon på stolskanterna, lätt som en på halfutspända vingar hvilande fågel, och då Albert nonchalant slog sig ned i en fåtölj och kastade det ena benet öfver det andra, sprang hon upp och föreställde honom lifligt, att detta var ett öfverdåd af straffvärdaste slag.

En dag, då han tittade in i salongen fann han att den storblommiga cretonen fått vika för hvita öfverdrag, stärkta och strukna, med veckremsor i kanterna och breda bandöglor.

»Hvad i all världen,» ropade han, »har du redan ledsnat vid det nya öfverdraget?»

»Visst icke,» svarade hon. »Det sitter kvar under det hvita. Det bleks, ser du, om det får vara bart. Det där har jag fått af mamma, så det kostar ingenting.»

Albert gjorde en grimas.

»Nå, nu får man väl åtminstone sitta här så mycket man vill?» anmärkte han.

»Hvad tänker du på,» utbrast hon och motade resolut bort honom från fåtöljen, i hvilken han ämnat sjunka ned. »Ser du icke, att öfverdraget är stärkt och struket? Om du sätter dig, skrynklar du ju ned det.»

Och så lade hon sin runda, mjuka arm smeksamt om hans hals, förde honom ut i matsalen och stängde dörren. Nyckeln fick emellertid sitta kvar i låset.

Albert hade fått intryck af, att hans vackra blå salong blifvit förvandlad till ett likrum. På tre dar kom han sig ej för att titta dit in, men på den fjärde vågade han försöket, ehuru med lindrig rysning. Men det hvita var nu borta. Det hade försvunnit under långa våder af olivfärgadt tyg, hvilket bar en hemsk karaktär af uppsprättade kjortlar.

»Ser du, så förståndig jag är,» utbrast fru Elise triumferande, i det hon smög sig intill hans sida. »Det hvita blir så lätt smutsigt, om man icke höljer öfver det. Nu skall det stå sig i flere veckor.»

Under smekmånadens första dagar hade Albert ibland tagit sin hustru om lifvet och dansat en hvirflande vals med henne rundt matbordet. Att börja med hängaf hon sig med lif och lust åt detta improviserade nöje, men en vacker dag stretade hon emot, då han ville lägga armen om hennes lif, och sade förmanande: »Nej, Albert, vi få icke göra så; det rör upp så hiskligt mycket dam och vi skada mattorna.»

Den unge äkta mannen anade, att en ny maska i fångenskapens nät drogs till omkring honom. Han gläntade på salongsdörren. Riktigt! De mångfärgade skynkena hade försvunnit under dubbla lager af tidningar. Hela mattan var höljd af politiska partiorgan, lamporna tedde sig som ofantliga paket och kronan liknade ett upp-

och nedvändt paraply, som man emballerat öppet och hängt upp i taket. Naturligtvis voro rullgardinerna nedfälda. Det hade de varit allt sedan första dagen.

Efter den stunden kände Albert en hemsk förskräckelse för salongen. Bara han betraktade dörren till detta rum, smög sig en känsla af obehag igenom hela hans varelse.

En gång, då han kom in för att äta middag, öfverraskades han på det lifligaste af att deras vackra, skära servis försvunnit från bordet och att i dess ställe kommit några otäcka svarta och hvita tallriker och fat, som blifvit öfverhettade i glödvarma ugnar och spisar årtionden igenom och nu sågo bruna och feta ut.

»Hvad vill detta säga?» stammade han och kände sin nyss så lifliga aptit totalt försvinna. »Hvar har du gjort af vårt vackra porslin?»

»Malin börjar på att bli så slarfvig,» upplyste fru Elise. »I förra veckan slog hon sönder en djup tallrik och i dag har hon spräckt en assiett. Hon har fått köpa dem åter, naturligtvis, men jag vill ej ha hela servisen sönderslagen, och därför tycker jag, att vi i hvardagslag kunna begagna det här.»

»Hu då! Det ser så hemskt ut. I hvilken lumpbod har du köpt det?»

»Jag har fått det af mamma,» svarade hon stött. »Alltsammans är helt och kostar ingenting.»

Albert hade kommit i begrafningsstämning och maten smakade honom icke. Då han steg upp ifrån bordet, glömde han den obligatoriska kyssen. Hvarpå Elise började snyfta och påstod, att han icke älskade henne längre.

Emellertid åt han på det svarta och hvita lergodset, men måltiderna voro nu för honom utan behag. Det öfverraskade honom blott medelmåttigt, då han en dag fann, att Elise låtit duka i det halfmörka serveringsrummet, och han förstod och uppskattade logiken i hennes beteende, då det blef regel att så skulle ske.

Han tänkte med en hemsk förkänsla på sängkammaren och undrade, huru länge densamma skulle gå fri för hustruns konserveringsidéer. Det dröjde icke länge. Redan ett par kvällar därefter fann han de lättare, röda sidentäckena borttagna och ersatta af ett par grofva, tunga ylletäcken, hvilka luktade får, som om de nyss kommit ur skäferiet. Då tog han beslutsamt sitt täcke af sängen, kastade ut det i köskammaren, svepte in sig i filt och nattrock och låg med sammanbitna tänder samt harm i hjärtat och hörde på, att Elise snyftade och grät som en martyr till klockan slog ett på natten.

»Det är ju så rara, varma täcken,» sade hon dagen derpå, då försoningen gick af stapeln. »Jag har fått dem af mamma och de kosta ingenting.»

Att skräpet ingenting kostade var för henne det väsentliga.

Albert suckade djupt, men om kvällen kröp han beskedligt ned under ylletäcket och drömde hela natten, att han vallade får i Australiens saltöknar.

Salongen hade redan länge varit stängd och snart kom ordningen i detta fall till matsalen. Sängkammarchaisongen hade hunnit med att få två öfverdrag, det ena ofvanpå det andra, och ampeln i taket såg ut som en i papper insvept sillfjårding.

Albert hade emellertid sitt eget rum, med karduanklädda stolar, soffa och gungstol,

och här inne tog han sin skada igen, gjorde sig bekvämt och spelade herre. Men en vacker dag märkte han, att den slipade vattenkaraffinen och de båda till densamma hörande glasen samt silfverbrickan försvunnit och lämnat rum för en otäck, rund glasskula med sned hals jämte två omaka glas och en affjällad plåtskifva med bugliga kanter.

Detta nya slag beväpnade honom med förtviflans hjältemod. Han uppsökte sin hustru och fordrade energiskt vattenservisen tillbaka.

»Så oförståndig du är, Albert,» smålog hon och lutade sig inställsamt emot honom. »Nog duger den gamla servisen åt dig — i hvardagslag. Du vet inte, du, att pappa begagnat den som student. Och nu får du ha den, tänk! Du skulle vara stolt, tycker jag.»

Snart nog var allt af utseende och värde i hela huset förvaradt inom säkra lås, till hvilka nycklarne gömdes på de underligaste ställen. Albert trodde, att Elise icke hade någonting mer att reformera.

Men då började hon reformera sig själf. Hennes nätta klädningar fingo hänga kvar i garderoben hela dagen och hon gick omkring i en grådaskig, smaklös kamkofta, ofriserad samt med ett par gamla gummi-galoscher på fötterna.

Detta var droppen, som kom tålmodets bågare att flöda öfver.

På kvällen kom Albert icke hem, och han hade ännu icke låtit se sig före frukosten påföljande dag. Fru Elise hade gråtit som en glacier och stod nu och öfverlade med sin mor om hvad hon skulle göra — låta dragga efter mannen, annonsera efter honom eller göra en anmälan hos polisen, då det anlände ett bref med utanskrift af hans hand.

»Han lefver!» utropade hon. »Han lefver, han lefver!»

»Nå så läs då,» uppmanade mamma.

Och Elise läste:

»Jag hade skapat oss ett litet hem, täckt och färgrikt — en värdig infattning åt min fagra solblomma . . . Du har ej velat ha det så . . . Du har fördärfvat allt . . . gömt möblerna under tjocka lager af skynken . . . läst in porslinet . . . följagat mig ur salongen, ur matsalen och . . . och . . . och . . .»

»Åh, herre Gud!» utbrast Elise.

»Läs vidare!» uppmanade mamma.

»Nu har jag hyrt rum på ett hotell . . . Där stannar jag, till dess mitt hem kommit i sitt ursprungliga skick, till dess trefnaden återställes och kamkoftan rivnes till damtrasor . . .»

»Han måste böjas,» proklamerade mamma, med antik energi. »Ger du nu efter, så är du förlorad.»

Men Elise snurrade rundt, som om hon varit hufvudyr. Hon fick upp salongsdörren, ref af tidningar, skynken och öfverdrag. Hon hyfvade in det svart-hvita porslinet i en skrub, klädde sig i sin smakfullaste toalett och sprang själf att hämta sin man, som hon hemförde i triumf och placerade midt i bästa soffan.

Och sedan skrattades, smektes och kysstes det omåttligt därinne den dagen. Sedan dess är det ock ständigt ljusst och vackert och gladt, och två lyckliga makar mätta stundeligen sina ögon med hvad skönt de äga, utan att fåvitskt läsa in och »spara det» för främmande och för — malen.

Lektyr på sommarnöjet.

Ett antal äldre årgångar af Idun och Iduns Modetidning realiseras från expeditionen till betydligt nedsatta priser och erbjudas för dem, som förut ej äga desamma, en billig, omvärlande och lärorik sommarlektyr. Mot insändande af nedannämnda belopp till Expeditionen af Idun, Stockholm, erhålles **portofritt:**

En årgång Idun 1890 (komplett) för 2: 50.

En årgång Idun 1891 (5 nummer felas) för kr. 1: 50.

En årgång Idun 1892 (komplett) för kr. 2: 50.

En årgång Idun 1893 jämte romanbibliotek (nr 1 felas) för kr. 3: 00.

En årgång Idun 1894 jämte romanbibliotek (komplett) för kr. 3: 50.

En årgång Iduns modetidning 1894 (komplett, jämte »Handarbetsbasaren» med hundratals handarbeten) för kr. 1: 50.

Vid rekviritionen, som skall åtföljas af leveid, torde nog uppgifvas, hvilken af ofvannämnda årgångar som önskas. Skynda att rekvirera, innan förrådet tar slut!

Exp. af Idun.

Iduns läkarartiklar.

(Eftertryck förbjudes.)

III.

Om bad- och brunnskurer.

Af D:r Alfred Levertin.

(Forts.)

Huru vi skola på rationellt sätt härda oss, vilja vi nu omtala, samt hvilka bad som till detta syfte äro lämpligast.

Hårdningen sker ej genom trollslag och ingen födes härdat till världen. Hårdningen förvärfvas däri genom, att man ofta låter kölden kraftigt inverka på de kroppsdelar, som skola härdas.

Genom under längre tid företagna kalla bad blir huden blodrikare, ej blott tillfälligt, utan för beständigt, och just på den principen hvila alla våra härdningsbad.

»Vårt kroppsliga jag är stundligen utsatt för ett ofrivilligt bad,» säger en erfaren författare på detta område, »mer eller mindre fiendtligt, det klimatiska luftbadet, med en ständig strid om värmejämvikten, och för att motväga detta inflytande behöfva vi stundom själfva uppsöka oss andra badformer, som vi förstätt att inrätta mera efter vårt eget tillfälliga behof.» Men kanske icke hvar och en förstär skillnaden emellan en härdat och en icke härdat hud, när den träffas af kölden, och fastän fenomenet dagligen ter sig för edra ögon, är visst icke säkert, att ni någonsin grubblat på dess orsak. En härdat person går ut en vinterdag. Han erfår först en stark känsla af kyla i öron och ansikte, hvilka snart försvinna för en uppträdande värme känsla, öronen och kinderna börja bränna och blifva blossande röda: reaktionen har här gjort sig gällande. En icke härdat person får under lika omständigheter hvita kinder, de blifva mer eller mindre känslolösa och han förfryser dem lätt. Dylka exempel kunna anföras i tusental, det sagda må vara nog.

Olika ställa sig de bad, som för hårdning äro lämpliga, om personen i fråga är van vid kalla badformer och har en hud, som kan reagera emot dess ingrepp, eller om vi hafva för oss en person, lidande af hudsvaghet och uppdrifven ömtalighet i hela sitt hudsystem. Den förra behöfver endast tillfälle att få underhålla sin härdade hud, att liksom gymnastisera denna, den senare måste betraktas som sjuk och bör som sådan med len och mild hand behandlas.

En badform, som inverkar hårdande och stärkande på en lifskraftig, sund hud, och som tillgodoser alla de anspråk man på ett sådant bad kan sätta, påträffa vi uti de svettbad som vi känna under namn af romersk-turkiska bad, finska badstu-bad eller modifikationer af dessa.

Hvad menar man egentligen med ett s. k. romerskt bad? Man förstår härmed ett torrt varmluftsbad af betydande hetta, indelat i 4 afdelningar: 1 afklädnings-salen, apodyterium, 2 det första varmrummet, tepidarium, 3 det innersta badrummet, caldarium, samt 4 tvagnings- och duschrattet eller frigidarium. Det är ett intensivt svettbad i het, torr luft, caldariets temperatur är 65° ibland 75°, tepidariets 50°—55°, och utan ringaste tillgång på vatten till öfversköljning i dessa mycket heta kamrar. Dessutom är det förenadt med en konstmässig knådning af huden, de ytliga musklerna och ledgångarne, den s. k. champoings-proceduren, så följer öfverpolning med varmt vatten, intvålning och tvagning med vålluktande såpa och därefter afkylning genom tempererade duscher af flera slag samt neddoppning i kalla bassiner, frottering och aftorkning. Iklädd badkappa och insvept i filter bör man hvila minst en halftimme samt långsamt kläda sig. Det är i stort taget ej ett hygieniskt bad, det är mera ett kurativt bad samt ett lyxbad och som sådant endast befintligt i de större städerna öfver hela världen.

Detta bad var de romerska thernerna, men det romerska folkbadet var ett annat och mera lämpligt för de syften vi afse. Man hade äfven här 3 afdelningar, det första uppvärmningsrummet af måttlig temperatur, så själfva badstun med sin egendomliga uppvärmning och som var försedd med tillgång till varmt och kallt vatten samt slutligen en lämplig afkylningsbassin. Detta bad var således en rengöring och en rekreation, icke en långt drifven utsvettning med förslappning.

Utur denna typ har vårt mera moderna badstubad framgått. Men det finnes en tredje hithörande badform det s. k. ryska ångbadet, där fuktigheten är det mest karaktäristiska. När man inträder i ett dylikt, ser man ej handen för sig till följd af den tjocka imma, som här är utvecklade.

Badstun uppvärms genom strålande värm eller genom insläppt ånga. Dess temperatur växlar emellan 40 à 55° med stor fuktighet. Det typiskt ryska badet har 3 afdelningar, ett yttre afkylningsrum med 18°, ett mellersta rum af 40° med riklig tillgång på varmt vatten samt ett innersta rum, som utgjordes af själfva badstun med badstu-ugnen.

Värme källan utgjordes af kiselstenar, kanonkuler eller dylikt, som utsätts för en stark hetta. För att öka värmen begjutas dessa glödnande kroppar med skoptals vatten. Nu utvecklade på en gång en enorm värme, inom några sekunder stiger den till 65° och uppgår lätt till 80 à 85° och därjämte växlar fuktigheten högst betydligt. På samma sätt, men simplare, är finska badstugan inrättad öfverallt i vårt grannland.

Ut i badstun finnas trappformigt ordnade så

kallade lafvar, där värmen ökas i samma mån man stiger upp på de öfre afsatserna. Ett annat bruk, hvilket äfven åtföljer den verkliga finska badstun, är rispiskningen. Med friska björklöfskvistar piskas och skrubbas huden, tills den blir eldröd, och sedan följer som slutakt en afkylning, som vanligast åstadkommes genom öfverösning af flera ämbar kallvatten; eller man rullade sig i snön, kastade sig i en förbiflytande flod o. s. v. Så ungefär var vår medeltidsbadstuga inrättad, kanske något rå och primitiv i sina anordningar, men kraftig och hårdande och af stor betydelse för hela vårt svenska folk den tiden.

Må det tillåtas mig att här citera prof. Curman, som gjort studiet af dessa badformer till sin lifsuppgift; i nedanstående rader skildrar han badets betydelse för nordbon af såväl manligt som kvinnligt kön.

»I sin anspråklösa enkelhet tjänade det i forna tider den nordiska bonden att på lögerdagen efter veckans strid och släp förjaga känslan af oket, rentvå och pånyttföda honom till en renare njutning af hvilodagen; och hemkom han ibland stelfrusen och råbråkad med döden i faggorna, så eldade han sin badstu och tog sig ett härligt svettbad och en grundlig kringpiskning, som snabbare än någon doktor jagade den hotande sjukdomen på flykten. Kvinnor och barn tålte då vid både våta, köld och storm och fingor icke snufva och bröstvärk, så fort de stucko näsan ut ur stuguvärmen. De fina stadsdamerna satte då mera ära i lyxen af en ren och sund hud än i hvita krås och stärkta manchetter, och man behöfde icke då med igenklustrade rum och eldade förstugor skydda sig för den förskräckliga temperaturväxlingen, utan den hederlige borgaren med hustru och barn vandrade barbenta och i blotta linnet till och ifrån »stadsens badstuga.»

Denna badform, som var af största betydelse isynnerhet för landsbygdens inbyggare, sträfva vi som ett önskemål att åter få tillbaka, dock kanske nu något mera modifierad efter vår tid. D:r Henrik Berg, en känd författare på detta område, säger följande om detta önskemål: »En badstu är billig att bygga, den förutsätter inga badkar eller vattenledningsrör, kranar, termometrar eller duschar, ja den förutsätter ej ens någon badbetjäning, som dagen lång skall sitta och vänta på de badbesökande, den som badar är sin egen badbetjänt d. v. s. får själf elda på och därtill kommer att badstun i sin visserligen något råa form är det bästa skönhetsbevarande och hälsobevarende bad som vi känna för vårt klimat.»

Arkitekten P. G. Sundius i Stockholm har gifvit ritning till en sådan enkel badstuga, hvilken skulle, om den infördes på landsbygden göra oerhördt godt. Kostnaden för en sådan uppgår till 1,000 à 1,200 kr., en kostnad alldeles ej öfverstiglig, planen hade kanske redan varit realiserad, om intresset här varit mera vaket i landet.

Nutidens badstuguform i städerna är en modifikation af den gamla formen. Man uppvärmer denna antingen genom en i badstun anbragt värmekanal eller genom anbringandet af s. k. ångstrålskroppar. Fuktigheten anskaffas antingen genom ånga, som man insläpper, eller genom afdunstning af hett vatten. Regeln blir att vi skola hålla badstun måttligt fuktig.

Temperaturen bör vara 50—55° med en fuktighet af omkring 40—50%, hvilket varskos däraf, att den torra termometern visar 55° och den våta 40°. (Dessa båda termometrar kallas fuktighetsmätare eller psykrometer.) Huden bör sedan frotteras med björkkvasten eller med en fibersudd samt sedan intvälmas med någon ej för

Möblering och Dekorering

af våningar verkställes stilriktigt och elegant. Största urval af goda modeller uti olika stilarter.

Sängar och Sängkläder, Möbelyger,

Mattor och Gardiner m. m., m. m.

Carl Johansons

Möblerings-Affär,

Drottninggatan 45, 1 och 2 tr.

Norrköpings bomullsväfnader till fabrikspris.

Vadstenaspetsar ojämförligt största lager, lika billigt som å tillverkningsorten.

Almedahls Duktyger, Handdukar, Lärfter till fabrikspris.

Handväfda Linnevaror i parti och minut.

Regeringsgatan 22 Låga, bestämnda pris. **Vadstenaboden**

alkalisk tvålsort. Så följer en öfversköljning med varmt vatten af cirka 35° och så en djärf neddoppning i bassinen, som vanligen håller 16 å 20°. Är man mera van, kan man begynna afkylningen med s. k. modererad dusch, som dock ej för länge bör begagnas, samt taga sig en hastig neddoppning i bassinen. Man bör ej gå ned i denna dusch längre än till 25°, så i bassinen, samt på slutet en kort, kraftig strål- eller regndusch på 12° eller 15°. Själfa vistelsen i badstun brukar uppgå till 15 min., af- och påklädning till 20 min., duschningen till 5—10 min., hela badet brukar i allmänhet upptaga en halftimme eller något däröfver.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

En strumpstickningsfråga.

Herr redaktör!

För ett par månader sedan var en fråga synlig i Idun, som i mitt och fleres tycke var af en viss vikt och ej så lätt att besvara. Frågan lydde: Huru laga strumpor på ett mera praktiskt sätt än det nu vanliga, isynnerhet de besvärliga barnknäna, som jämt vilja gå sönder? Ha inga svar inkommit, att man därigenom kunde få någon ledning i konsten?

Undertecknad anser strumplagningar, särskildt inom ett hus, där det finnes små barn, som ett ganska viktigt göromål, så att de lärdomar, erfarna Idunsläsarinnor därvid skulle vilja bjuda, helt visst böra mottagas med tacksamhet. Att bortkasta strumpor, som äro svårlagade, är ingen ekonomisk vinst, och illa stoppade strumpor äro en styggelse att se, helst knäna, som på barn ständigt äro synliga.

Därför vore undertecknad tacksam, om redaktören skulle vilja taga saken i öfvervägande och göra läsarinna uppmarksamma därpå, en fråga kanske lika angelägen som den om rumsstädning, hushållsekonomi och andra frågor, för hvilka Idun öppnat sina spalter.

För snart svar vore flere prenumeranter tacksamma.

Mångårig prenumerant.

Ja, ärade läsarinna, räknen nu, som så ofta förr, en hjälpsam hand! Känna vi vår läsekrets rätt, behöfver insändarinnans bön ej förklina ohörda.

Red.

Bruka, men icke missbruka.

I Idun n:r 13 förekommer en artikel af »Erny» om »Barn och kortspel», som jag, en gammal gumma, önskar taga till orda emot, då min erfarenhet går i motsatt riktning mot Ernys och barnuppostran dessutom är något af det viktigaste man kan intressera sig för. Huru man än vill betrakta kortleken, lär det icke stå i människomakt att utrota den. Vore det då icke bättre att söka lära barnet *bruka* den rätt, i stället för att fördöma densamma.

Det är ingalunda lätt att förskaffa barn sysselsättningar lika underhållande, som dem man kan förskaffa dem genom kortleken, hvarför det nog ock vore bättre, om vi äldre mera deltog med barnen i detta nöje och därvid tidigt sökte lära dem att med saktmod taga emot de missträknningar, som kortspelet medför. Lifvet gifver nog många hårda slag, hvarför det vore önskligt, att barnen, ju tidigare, desto bättre, finge lära sig att tåligt och utan bitterhet fördraga dem, hvarigenom lifvet kunde blifva lyckligare både för dem själva och för dem, med hvilka de komma i beröring. Kortspelet gifver barnet tillfälle att vänligt unna sin nästa sådana företräden, som det själfv måste gå miste om, äfvensom att öfvervinna sig själfv. Ofta har jag sett barn undertrycka sin ledsnad och med god min mottaga kamraters skämt och munterhet, då de råkat blifva »Svarte Petter» och af de andre nedsvärtas i ansiktet.

Hvad som dock mest talar för att icke förbjuda barnet använda kortleken är den frestelse, som den förbjudna fruktan alltid medför. Alla veta vi, huru lätt barn frestas att göra det, som de veta icke är tillåtet, och något mera fördärligt

för bildandet af karaktären finnes väl knappast än att barnet i *smyg* företager sig något. Huru lätt leder icke detta till osanningar; och att ärlighet och sanningskärlek äro något af det viktigaste att lära barnet, därom äro vi troligen eniga. Att kortleken kan medföra så förfärliga följder, som Erny påpekat, veta vi ju, men det är just för möjligheten af att kunna minska antalet af dessa olyckliga jag tror det vore bättre lära barnet *bruka*, men *icke missbruka* densamma.

Det finnes intet nöje, som icke kan missbrukas, hvarför det bör vara af vikt för de äldre att söka lära barnet det rätta och oskyldiga bruket därpå. Och har det lyckats, har barnet växt upp till en bra och förståndig människa, kan det göra de gamle ett nöje, därmed att det uppoffrande spelar med dem, för hvilka det kan vara en angenäm sysselsättning, då försvagad kraft och synförmåga göra andra sysselsättningar så godt som omöjliga.

Mormor.

Fruar och »familjeflickor».

Glädjande att se, har nu en gång frågan om den ogifta kvinnans ställning i samhället blifvit framdragen i ljuset, och önskligt vore, om Iduns ogifta läsarinna ej så snart mattas af, utan försöka få sin ställning något mera aktad och ansedd, än som nu är fallet. Visserligen kan man invända, att den kvinna, som rätt uppfyller sin kallelse och plikt, alltid kan stå på egna fötter och äga det bästa, som finns här i världen, nämligen själfaktning. Men hennes väg genom lifvet med det ständiga arbetet för det dagliga brödet är tung och ansträngande, och nog skulle det betydligt upphjälpa hennes mod och lifva hennes kraft, om det allmänna tänkesättet något ändrades till hennes fördel och en sundare uppfattning i afseende på hennes ställning gjorde sig gällande. En tänkande människa kan ej annat än med förvåning bemärka fruars sätt och hållning gent emot den löntagande kvinnan, och man kan med skäl fråga, hvarför den skall bemötas med högmod som innehar samma, om ej högre, bildningsgrad och som utgått från samma samhällsställning som de själva, endast därför att förhållandena gestaltat sig så, att hon med eller mot sin vilja blifvit gammal »familjeflicka» eller, hvad värre är, gammal flicka med anställning. Stor tanklöshet kan man tycka finnas hos föräldrar, som gifva sina döttrar en god och omsorg full uppfostran i den tanken, att dessa måhända en gång i framtiden äro nödtvungna att själfva förtjäna sitt uppehälle, men icke på samma gång söka se till att skaffa dem en någorlunda dräglig ställning i samhället, när den tid kommer, då de genom hemmets upplösning måste göra bruk af sin uppfostran. De förändrade förhållandena vid föräldrarnes fränfalle skulle för dem icke blifva fullt så tryckande, om de finge behålla den plats inom sällskaps- och samfundslifvet, de ifrån hemmet vant sig vid.

»Gamla familjeflickor» i Finland.

Med förvåning läste jag artikeln »Gamla familjeflickor» i n:r 14 af Idun. Stå vi verkligen här i Finland så mycket framom Sverige i antydtt afseende, ty gamla ungdom hos oss bemötas ingalunda på något som helst iingaktande sätt, utan äro föremål för aktning och välvilja, lika väl som den gifte kvinnan, då hon gör sig däraf förtjänt. På bjudningar och soaréer intar hon samma hedersplats som frun, om hon än har lägre samhällsställning, och aldrig hör man en bildad person, i anledning af hennes ogifta stånd, ringaktande uttala sig om henne. Om man någon gång hör någon med förakt tala om den »gamla flickan», kan man vara viss på, att detta uttalande gjorts af en tanklös eller obildad person.

Hvad föreningar i välgörande syfte beträffar, är det den äldre, ogifta kvinnan, hvars tid och möda företrädesvis tagas i anspråk, och den gifte frun är mycket tacksam därför, då hon merendels har full sysselsättning i hemmet och så föga tid för det allmänna. Författarinnan af uppsatsen i Idun nämner om, att missförhållandet i fråga isynnerhet är märkbart i småstäderna. Jag är bosatt i en af Österbottens småstäder med 2 000 invånare, bland dem många gamla ogifta fruntimmer, men ännu aldrig har jag funnit samma förhållande existerande här som det i Idun skildrade. Här finnes bland annat en »fruntimmersförening», hvars syfte är omsorg om de fattiga. Föreningens ordförande har i många år varit en gammal, nu 60-årig, fröken. Då hennes krafter ej mera medgäfvit hennes kvarstående, hade föreningen önskat åter få till ordförande någon äldre, ogift

fröken, som mera odeladt kunnat ägna föreningen sin tid och sina krafter. Ordförandeplatsen måste dock denna gång af flere orsaker besättas af en fru.

Huru som helst finnes ingen anledning *numera* för oss här i Finland att beklaga det bemötande, som den äldre ogifta kvinnan får röna, ty de ha sitt människovärde likaväl som den gifte, och den som dristar påstå något annat, torde ej oanmärkt få göra det. Har samma åskådningssätt ännu ej fått insteg i Sverige, kan det dock ej dröja länge, förrän de gamla fröknarnas anseende är till fullo upprättadt, deras förtjänster erkända och ingen skillnad göres i den uppmärksamhet hvar och en är skyldig bevisa, vare sig gift eller ogift, äldre aktningssvärdt fruntimmer.

En finska.

Ur notisboken.

Kronprinsessan som författarinna. En tysk tidning berättar, att kronprinsessan Victoria för närvarande är sysselsatt med en skildring af sin egyptiska resa och att denna reseschildring skall illustreras med de fotografiska vyer, som hon själf tog under sin vistelse i Egypten.

Kronprinsessan Victoria afreste från Rom till Florens den 2 d:s. Resan fortsattes till Venedig den 5 d:s. Kronprinsessans hälsotillstånd är fortfarande tillfredsställande.

*

Intet ålderdomsunderstöd åt våra barnmorskor! Barnmorskornas behjertansvärda pensionsfråga har nu tyvärr fallit på kamrarnes olika beslut. Första kammaren biföll visserligen den k. propositionen om beredande af ålderdomsunderstöd åt barnmorskorna, men andra kammaren biträdde utskottets afslagshemställan. Hr C. Wallis betonade, att frågan dock icke därmed för alltid var fallen, utan borde återkomma.

*

Kvinnorna för fosterlandet! Svenska kvinnoföreningen för fosterlandets försvar har nu, som bidrag till Karlsborgs befästning, ställt till konungens föfogande 26,000 kr. Nämnda fästning, som förut af föreningens medel bekommit 74,000 kr., har således af föreningen erhållit det för den samma ursprungligen afsedda beloppet af 100,000 kr. Hädanefter kommer föreningen att odeladt ägna sig åt »Norrlands fasta försvar».

*

D:r C. von Bergens maka, fru Sofie Wilhelmine Amalia von Bergen, född Lamberg, har afidit härstädes 75 år gammal. Hon var gift första gången med löjtnant C. S. Tamm och hade i detta äktenskap sonen Hugo Tamm till Fänö, nuvarande ledamot af första kammaren. I sitt andra äktenskap, med brukspatron Th. Ankarcröna, hade hon fyra barn. För tredje gången var hon nu, som sagdt, gift med den kände föreläsaren och skriftställaren Carl von Bergen.

*

Selma Lagerlöf har skrivit ett skådespel, som hon afser till uppförande vid den festrepresentation som nästkommande augusti skall anordnas i samband med »Kvinnornas utställning» i Köpenhamn.

*

Fredrika Bremer-förbundet. För den af onämnd gifvare stiftade stipendiefonden för kvinnor, som studera medicin, har genom den af förbundets styrelse utsedda valnämnden de för innevarande år lediga stipendierna tilldelats: det å kr. 500 till med. kand. fröken Berna Skog och det å kr. 400 till med. kand. fröken Sophie Holmgren.

*

En blomsterutställning af sällsynt vackert slag har fröken Charlotte Boström från Jönköping för närvarande anordnat i Industripalatset härstädes. Fröken B. hade förlidet år statsanslag och uppehöll sig då i Paris, där hon på en af världsstadens största blomsterfabriker studerade tillverkningen af konstgjorda blommor. Det är nämligen uteslutande sådana, som den nu pågående utställningen omfattar. Man finner här en utomordentligt väl sorterad samling af dekorationsblommor samt garnityr och lösa blommor till hattar och baltoaletter, såsom olika slag af syrener, de härligaste rosor så naturliga, att man

ofrivilligt lutar sig fram för att lukta på dem; vidare näckrosor, hvitsippor, löfkojor och linneor, violer, orangeblommor och prästkragar m. m. Allt är så beundransvärdt väl efterhärmat naturen och så smakfullt, att det måste väcka alla damers förtjusning.

Fröken Boström, som längre fram kommer att härstädes gifva en kurs i tillverkning af dylika blommor, hoppas sålunda så småningom kunna uppamma en inhemsk industrigren på detta område. Och denna borde sannerligen kunna blifva lönande, då man betänker, till hvilka kolossala belopp införseln från utlandet af dylika konstgjorda blommor belöper sig.

Teater och musik.

Kungl. operan. Den tyske gästen hr *Götze* har redan uppträdt tvänne gånger härstädes, nämligen i lördags som Profeten och i tisdags som Lohengrin. Vi föredraga honom afgjordt i det senare partiet. Han förfogar öfver en varm lyrisk, men på samma gång ganska kraftig tenorstämman, som dock rätt ofta visar böjelse för att sjunka. Detta märktes särskildt i Profeten, men äfven i Lohengrin, ehuru mindre. Bäst var han här i tredje aktens scen med Elsa samt i Graalsrecitativet. Att hr G. skulle, såsom uppgifvits, äga någon synnerligt framstående dramatisk talang, måtte vara gripet ur luften. Vi hafva i detta hänseende föga märkt annat än det vanliga konventionella. Hr Rothmühl gaf i alla afseenden en bättre bild af Lohengrin. För öfrigt hafva vi ju redan här hemma vid vår k. opera en både Profet och Lohengrin, som går utanpå såväl hr Rothmühl som hr Götze. Vi behöfva väl ej nämna hans namn.

I »Profeten» fästes största intresset vid Bertas och Fides' representanter, fru *Östberg* och fröken *Almati*. Båda voro förträffliga. Har den senare här sitt bästa parti, så förmår hon i stället ej afvinna Ortrud i »Lohengrin» något vidare intresse. Denna prestation led af märkbara brister. Elsa har däremot i den senare operan en i vokalt hänseende utmärkt representant i fru *Östberg*. — Publikens var vid båda föreställningarna tairik och bifallet lifligt.

Tvänne musikställningar af ovanligt framstående slag äro förestående. Den ena gifves redan i afton af syskonen *Neruda*. Den andra går af stapeln nästkommande tisdag och är anordnad af grevinnan *Math. Taube*, född Grabow, till firande af hennes 25-årsjubileum som sångerska. Båda musikställningarna tala för sig själfva.

Hr *Richard Andersson*, vår kände och framstående pianolärare, anordnar i morgon, lördag, ett musikföredrag i Vetenskapsakademien, hvarvid programmet upptager konserter af Rubinstein, Chopin och Tschairowsky, utförda af elever af hr A.

Tant Lottens norska resa.

Berättelse för Idun

af
Vera Verle.

(Forts.)

Och hvarför behöfde hon längta efter Schweiz? Det fanns ju ett Schweiz på närmare håll, lika storartadt, lika skönt — Norge, det härliga Norge med fjordar, forsar och glaciereer, och dit ville Lotten fara? Hon hade en vän, en lärarinna, som med trehundra kronors kassa gjort en fotvandring på fyra veckor genom fjällen, och Lotten hade mer, hon hade ju nära trehundra femtio! Hon visste att hennes vän äfven denna sommar var i Norge, att hon vistades i Molde några veckor för att sedan åter begifva sig ut att vandra i fjällen, hvad var då lättare än att uppsöka henne där och bedja att få göra sällskap med henne? Att hon skulle bli välkommen, det visste Lotten. Alltså reskartan fram, garderoben i ordning, och så ut på den första, härliga resan!

II.

Lotten var färdig, följande morgon skulle hon resa. Hon gick sina sista ärenden genom gatorna så jublande glad till mods, att hon helst velat stämma upp och sjunga, och hon såg på alla dem hon mötte med en beklagande blick, som ville hon säga: »Ni stackars människor, som inte få ut och resa i morgon!» Ja, hon skulle gärna velat taga alla, både stora och små med sig.

Detta sista skulle också bli henne beskärdt. På aftonen kom ett hastigt bud från en af hennes väninnor, en folkskollärarinna, som lofvat medfölja tolf fattiga sjuka barn till en skolofskoloni i Södermanland. Hon hade nu insjuknat och vände sig till Lotten med förfrågan, huruvida hon skulle i hennes ställe vilja åtaga sig barnen; resan skulle blifva henne ersatt, blott hon ville se barnen riktigt och väl framme vid bestämmelseorten, en gård, belägen omkring en mil från Katrineholms järnvägsstation. Kunde Lotten säga nej till en sådan bön? Hade hon väl hjärta, hon som själf skulle få se så mycket skönt, att för en enda dag uppskjuta de fattiga barnens resa, något som måste ske, om de skulle vänta på sin lärarinnas tillfrisknande, eller tills en annan följeslagerska hunne anskaffas? Det var ju dessutom ingen omväg för henne; hon hade visserligen tänkt att resa öfver Storlien och Thronhjelm, men hvad hindrade henne att i stället fara öfver Kristiania? Lotten hörde icke till dem, som så växa sig in i sina planer, att de icke tåla den ringaste ändring — utan lång öfverläggning hade hon saken klar.

»Jag följer gärna med barnen,» var hennes svar, »de äro ju stora nog att inte kasta sig ut genom kupéfönstren eller springa bort på stationerna, så att med Guds hjälp hoppas jag att det går bra. Jag ligger öfver natten på skolofskolonien och fortsätter nästa dag — fjällen springa ju ej sin väg under tiden och min vän i Molde inte heller.»

Följande morgon träffade Lotten i god tid tillsammans med sina små skyddslingar på stationen. De voro synbarligen alla rädda att komma för sent till tåget, och många af dem hade redan en half timme varit där, då Lotten kom. Det var en ganska glad anblick, dessa tolf barn, åtminstone på långt håll, utstyrda som de voro med den bästa omsorg till resan och de flesta med någon liten ny sak, som de med innerlig glädje visade. En hade fått en blå halsduk, en annan en brokig väska att förvara sina tillhörigheter i, och nästan alla blickade med förtjusning på nya skodon. Men då Lotten närmare betraktade dem, sved det i hennes hjärta. Sådana små bleka, hållögda, magra varelser de flesta voro, somliga med skrofl-sår eller ett och annat alltför tydligt spår af dåliga bostäder, dålig föda, lif i osunda gränder. Somliga hade onaturligt gamla drag, liksom hade nöd och brist i förtid kommit dem att mogna; i synnerhet fäste Lotten sin uppmärksamhet vid en liten gosse på omkring sex år, som bars på armen. Modren hade själf följt med honom och lämnade honom ej, förrän hon satt honom i ett säkert hörn i kupén. Han hängde sig med sina magra armar fast vid hennes hals och i hans stora, mörka ögon låg en värld af smärta.

»Kan han alls inte gå?» frågade Lotten.

»Nej, inte numera, men han har kunnat det; han gick så bra förut, men skroflerna ha slagit sig i benen, och nu har han ingen kraft i dem mera.»

Lotten stod tankfull ett ögonblick. Hon kunde ju i dag bära barnet ur kupén, i och ur vagnen och hjälpa det i säng, men i skolofskolonien hade man nog ej beräknat någon särskild vårdarinna, och om det nu funnes flera så eländiga barn, hur skulle det då gå?

Gud ske lof, så illa var det ej bestäldt med de andra. De kunde alla gå och reda sig själfva, och en liten gosse, som haltade och gick med käpp, försäkrade: »Fröken, jag skall hjälpa till att se efter de minsta.»

Lotten smålog, men det var ej utan att den lilles frimodighet uppmuntrade henne, ty i själfva verket började hon nu känna sig en smula ängslig till mods. Icke så mycket för barnens skull, men hela denna resa förekom henne som ett riktigt vågadt tilltag, hvarpå hon knappast kunde hoppas ett lyckligt slut — det var blott tanken på att hennes väninna väntade henne i det vackra, fridfulla Molde, som kom henne att känna sig något lugnare.

Men nu hade hon icke mera tid att tänka på sig själf. Stationsklockan ringde för andra gången, det sista knytet var instufvadt, det sista afskedet uttaladt af föräldrarna på perrongen, hvilka hade många förmaningar och — olyckligtvis — hvarjehanda påsar med godsaker att gifva sina barn i skilsmäsans stund.

Lotten fick full gärning med sin barnskara. Här hade hon att lugna en liten gråtande parfvel, där aftorka en rinnande näsa eller bädda åt någon som varit uppe för tidigt och kände sig sömning. Några af barnen hade aldrig förr rest på järnväg, andra voro så försigkomna, som hade de rest tre gånger kring jorden, och talade om allt med en säkerhet, som kom Lotten att känna sig riktigt enkel. Sedan den första upphetsningen lagt sig, började barnen att undersöka sina karamellpåsar. »Mätte det bara bekomma dem väl!» suckade Lotten för sig själf; tyvärr bekräftade snart erfarenheten, att hon haft rätt i sin farhåga — — därtill kom att några af de små icke tålde vid skakningen i vagnen, och sålunda började Lottens norska resa på ett allt annat än lysande sätt. Nu började också en och annan att gråta af trötthet och hetta, andra ville nödvändigt packa upp sina knyten för att visa fröken de rena, hvita skjortor och nya strumpor, som de fått med sig till landet. Detta lyckades dock Lotten att afstyra; det såg kaotiskt nog ut i kupén förut, och hon bäfvade för återinpackningen. Men under allt bråk, i serlet af alla dessa oroliga röster, sökte Lottens blick åter och åter lille Daniel, gossen som hvarken kunde gå eller stå. Han låg där så stilla i sitt hörn, han kunde ej blifva blekare än han redan var, men skuggorna omkring hans ögon blefvo djupare, och ett ögonblick for den tanken genom hennes själ, att gossen redan var död, och hon skyndade ångestfullt fram till honom. Gud ske lof, han rörde sig, där fanns dock lif kvar i den utmärklade lilla kroppen!

Lotten gjorde sig all möda att akta den lille för hvarje beröring med de andra barnen, som skulle kunna göra honom smärta. Hon bäddade så mjukt som hon kunde åt honom, och därunder slog han upp sina stora ögon och såg på henne. Blicken gick henne genom hjärtat, och hon kände, att detta barn skulle hon kunna bära längre än till vagnen. Ändtligen voro de framme, barnen och alla sakerna voro instufvade i de båda rymliga vagnarne, som voro dem till mötes. Allt hade gått bättre än Lotten vid resans början

Extra fin Marsala

(Qualité Inghilterra) härstädes lagrad sedan 1891. Vid undersökning af härv. handelskemist befunnen enl. analys fullgod. Pris kr. 1:25 pr butelj. Finnes endast hos

K. A. Nydahl & C:o
Stockholm, 2 Stureplan 2
Riks- och Allm. telefon.

Tandläkare dr Geo. Forssmans
nya preparat för tändernas vård:
Tandpulver, två slag, Tandpasta, Tandtinktur
Bendix, Josephson & C:o, 11 Kegeringsg.

vågat hoppas, alla hade varit så vänliga, konduktören, medpassagerarne och stationspersonalen, och Lotten hade många att tacka och nicka åt till afsked. Men Daniel hade ingen annan fått lyfta eller bära, Lotten höll honom fast slutet i sin famn, och hans båda magra små armar hvilade tillitsfullt kring hennes hals.

Allt var i ordning för de ankommande. Dagen förut hade lika många barn lämnat kolonien, och föreståndarinnan hade händerna fulla af arbete; barnen kände sig ännu främmande och slöto sig till Lotten, som med ifver tog i tu med att hjälpa dem att packa upp deras små tillhörigheter, gaf dem deras kvällsvard och lade dem därefter alla till sängs.

Ännu tolf barn väntades följande dag, och Lotten, som såg att hennes hjälp var mer än behöfelig, lofvade att stanna, tills de kommit.

Lille Daniel förorsakade henne mycket bekymmer. Doktorn, som bodde i närheten, hade redan samma afton besökt kolonien, egentligen blott för att se, hur man redde sig, men Lotten begagnade tillfället att visa honom sin lille skyddsling. Doktorn behöfde blott se ett ögonblick på honom.

»Det är oförsvarligt att skicka ett sådant barn till en skollofskoloni,» utbröt han. »Till sjukhuset skulle han, och det genast.»

»Men han är så klen, han har knappast kunnat stå ut med resan hit!»

»Ja, det förstas; så mycket sämre att låta honom fara,» brummade doktorn; »nu återstår ingenting annat än att låta honom blifva där han är.»

»Tror doktorn, att han kan bli frisk här ute?»

»Frisk? Det blir han aldrig på jorden, men så länge det finns lif, finns det hopp. Barnet måste skötas mycket väl och inte vara tillsammans med de andra, han står inte ut med deras bråk.»

»Skall jag skriva och bedja hans mor komma?» frågade Lotten tvekande.

»Har fröken inte åtagit sig att sköta honom här ute?»

»Nej, jag har blott blifvit anmodad att följa dem hit.»

»Jaså, ja, då måste vi nog skicka efter modern, ifall vi inte kunna få någon annan att vårda barnet.»

Ännu länge, sedan alla gått till sängs, satt Lotten uppe vid Daniels bädd. Den lille höll hennes hand så fast med sina feberheta, att hon icke hade hjärta att lösgöra den.

På morgonen var han sämre. Hans ögon följde ängsligt hvarje Lottens rörelse, och när hon lutade sig ned öfver honom för ett ögonblick, hviskade han:

»När skall fröken fara?»

»Inte i dag,» försäkrade Lotten bestämdt; en glädjestråle flög öfver barnets ansikte.

En dags uppehåll till gjorde ju ingenting — hon försummade intet.

Här var däremot så mycket att göra, och det gjorde henne blott ondt, att hon icke fick sitta hos Daniel så mycket som hon ville. De andra barnen skulle ju också ha sin vård och tillsyn, och på aftonen kom föreståndarinnan och meddelade, att hon fått bref med underrättelse, att en annan vårdarinna snart skulle komma i den insjuknades ställe. Skulle nu inte Lotten, som hade ett så godt sätt med barnen, vilja stanna, tills hon kom? Och Lotten kunde icke säga nej.

Daniel blef emellertid allt sämre, och Lotten skref till hans mor. Hon lofvade att ej fara, förrän hon fått lämna den lille i hans moders armar, ty han hade slutit sig så till henne, att hon omöjligt skulle kunnat anförtro hans vård åt någon annan. Efter lång väntan kom brefvet från Daniels mor. Det lydte så:

»Årade fröken!

Jag fattar pannan för att med några ringa rader tacka för den stora vänligheten, mest för pojken, jag hör han är sämre. Som det är omöjligt för mig att komma med tre små den minsta fyra månader och fadren borta på arbete åt landet fröken kan nog begripa när en är fattig hur det är fatt nog har Daniel varit så usel många gånger och så har han krytat på sig ja när en har fyra till så ändå vill en inte mista någon så med Guds hjälp blir han väl bättre när han får god vård som jag hoppas med många helsingar och finge jag några rader till svar hur det går för Daniel så vore det allt godt.»

(Forts.)

Innehållsförteckning.

Emelie Nyberg; af *K. M. B.* (Med porträtt). — I skymningen; efter *Swinburne af Sigröd Elmblad*. — Kvinnan och likbränningen; af *Ise Franke*. — Fru Elise; skiss för *Idun af Reinhold Winter*. — Lektyr på sommarnöjet. — *Iduns läkartiklar*. III. Om bad- och brunnskurer; af *dr Alfred Levertin*. (Forts.). — Från *Iduns läsekrets*: En strumpstickningstråga. Bruka, men icke missbruka Fruar och familjeläkor. »Gamla familjeläkor i Finland». — Ur notisboken. — Teater och musik. — Tant Lotens norska resa; berättelse för *Idun af Vera Verle*. — Tidsfördrif.

Tidsfördrif.

Redigeras af *Sophie Linge*.

Bidrag mottagas med tacksamhet.

Logogryf.

Maj är nu kommen, den dagliga, unga,
Kommen med blommor af skiftande
slag;

Tufvorna grönska och fåglarna sjunga,
Himlen är blå och så ljuflig är jag.
Hör, huru träden för fläktarne susa!
Hör, huru källorna porla och brusa!
Allt är behag.

Kom då, och låt mig ditt sinne för-
nöja,

Låt mig dig omge på grönskande
stig!

Hvem vill i kammaren längre väl
dröja,

Hvem vill ej skynda att njuta af
mig?

Kom, se det glittrar i dal och på
höjder —

Kom, och båd' lifslust och hälsa
och fröjder
Skänker jag dig.

Hur kallas trädet där trasten nu
kvittrar

Högt upp i toppen så lycklig och
glad?

Hur kallas vattnet, där borta, som
glittrar

Och som kring stränderna stänker
sitt bad?

Hvad, om du önskar, kan däri du
fånga

Och som kan blifva den läckraste
rätt?

Hur fann du gubben, som utfor i
långa

Eder, af ruset brutal på allt sätt?
Hvad får du höra från hornet där-
borta.

När liten vallgosse samlar sin hjord?
Hvilken är titeln — den hör till de
korta —

Buren af tusentals kvinnor i nord?
Hvad plär vid stortvätt i karet man
gjuta?

Hur tycks dig ogräs på blommornas
säng?

Hvem hör du hemskt uti skogarna
tjuta?

Hvad ser du trippa på grönskande
äng?

Hur nämns det rofdjur med mord-
lystna tänder,

Som till små lammen har grufligt
begär?

Hvad kan du bli — och det ofta ju
händer —

Om paraplyen ej med dig du bär?
Hur kallas gömman, till omfång ej
ringa,

Där dina bolstrar du har inom lås?
Säg, hvad som plägar att lättnad dig
bringa,

När du har sorg uti hjärtat, förstås?
Perpetua.

Lösningar.

Egenskapsgåtan: Lotta Svärd; 1) lojal, 2) oegennyttig, 3) trofast, 4) tapper, 5) aktad, 6) sörjande, 7) värnande, 8) ädelmodig, 9) rätträdig, 10) dödsnar.

Gåtan: Pii tiar.

Charaden: Glasögon.

Kvadratgåtan:

1	E B B R O	1
2	L Ö K A R	2
3	G A S E M	3
4	A L M I A	4
5	M O S A L	5

Aritmogryfen: Vintergatan — Bengt Lidner. 1) Vickerstub, 2) inställelse, 3) Natal-kusten, 4) tillgänglig, 5) egensinnigt, 6) renhudsfall, 7) gelbgjuteri, 8) accentuerad, 9) Trångsviken, 10) associerade, 11) Nebukanezar.

Prisuppgiften i Idun n:r 12

— att af i svenskan brukliga substansiv på nio sinsemellan olika bokstäfver uppställa blomstergrupper, allt enligt regler, som i det nämnda numret närmare angäfvos — har väckt lifligt intresse och samlat många deltagare; 308 skrifter ingingo inom den utsatta tiden.

En hel del af de täflande, som nått betydliga slutsummor på de funna orden, har emellertid på olika vis förbrutit sig mot reglerna. Så förekommo långa listor af ord, som ej alls voro ordnade i blomstergrupper, och dessa kunde naturligtvis icke medräknas. Andra briljerade med de mest konstlade och osvenska ord och sammansättningar, hvilka prisdomarne ej ansågo sig böra gilla. På grund af täflingsreglerna var klart, att ett enda oriktigt ord i en blomstergrupp skulle dra med sig *hela gruppen* i fördärfvet, hvarigenom i dylika listor vid granskningen stor »ordspil-lan» uppstod, som ödesdigert reducerade slutresultaten.

Prisutdelningen har på följande vis utfallit:

Första pris, 15 kr.: fröken *Ellie Grönwald*, Eksund (1,066 ord i 150 blomstergrupper).

Andra pris, 10 kr.: fru *Emilia Svenson*, Österökna (864 ord i 151 grupper).

Tredje pris, 5 kr.: fröken *Signe Ohlson*, Stockholm (807 ord i 97 grupper).

Fjärde till nionde pris, pärmar till en årgång af *Idun*: fr. *Jenny Hallin*, Visby (768 ord); fr. *Hilma Franzén*, Lund (719 ord); fru *C. Andersson*, Norrköping (615 ord); fröken *Anna Falk*, Gravendal (582 ord); fröken *Carin Falk*, Gravendal (574 ord); fru *Ellen Julin*, Stockholm (570 ord).

Tionde till femtonde pris, pärmar till en årgång af *Iduns romanbibliotek*: fru *Ebba Petersén*, Manilla, Stockholm (563 ord); fr. *Jenny Ahlstedt*, Kalmar (560 ord); fru *Alma Friman*, Uddagård, Sköfde (557 ord); fru *Anna Ohlin*, Visingsö (513 ord); fru *Karin Estelle*, Stockholm (508 ord); fr. *Emmy Borgström*, Sollefteå (502 ord).

Pristagarinnorna behagade nu i och för prisens öfversändande meddela sig med redaktionen. De, som förvärvat pärmpis, torde uppgifva, om de önska pärmar till 1894 års årgång af *Idun* eller romanbiblioteket, eller — om de möjligen redan ha dylika pärmar — huruvida de föredraga att få till nu pågående årgång. I senare fallet kunna emellertid pärmarne levereras först i slutet af året, då de icke förr kunna förfärdigas.

Redaktionen kan icke befatta sig med att returnera till täl-lingen ingångna manuskript, utan äro dessa redan makulerade.

HULTMANS Cacao & Chocolad

rekommenderas som den bästa och vitsordas på det varmaste af professorerna hrr Joh. Lang, Seved Ribbing, Nils O:son Gadde, O. J. Ask samt doktor Olof Moberg.